

ข้อมูลมะเร็งชุมชน จังหวัดขอนแก่น

(Population-based cancer registry)

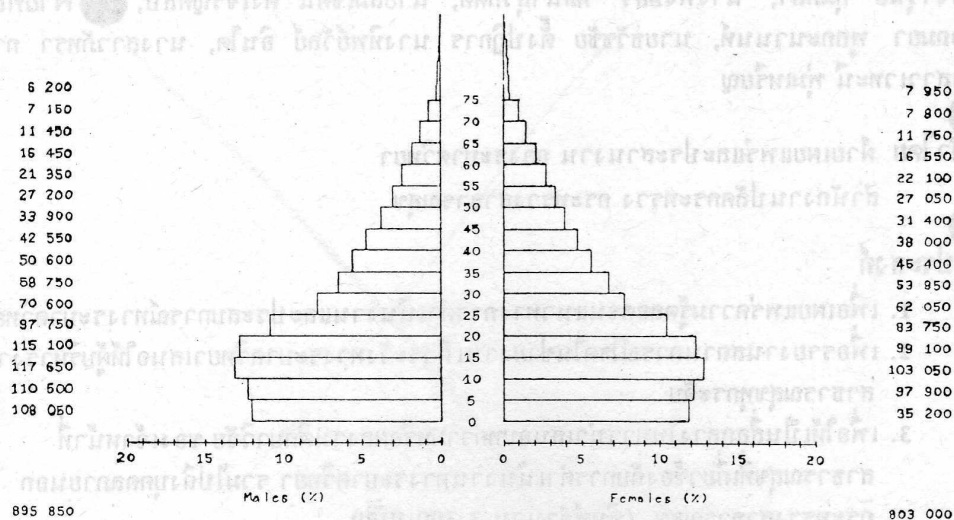
ในปี ค.ศ.1984 มีการเริ่มจัดทำทะเบียนมะเร็งขึ้น ที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และโรงพยาบาลศรีนครินทร์ โดยทำเป็น population-based ซึ่งเริ่มทำอย่างเป็นทางการ ในปี ค.ศ.1988 โดยมีพยาบาลวิชาชีพที่ผ่านการอบรมการกรอกแบบฟอร์มมาแล้วเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลและออกไปเยี่ยมตามสถานีนามัย เพื่อไปสังเกตการณ์การลงทะเบียน และตอบปัญหาข้อสงสัย งานนี้จะอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยมะเร็งและกรรมการมะเร็ง จำนวน 24 คน งานลงทะเบียนประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพ 2 คน พยาบาลเทคนิค 2 คน, นักคอมพิวเตอร์ 1 คน และเสมียน 2 คน แพทย์จากคณะกรรมการ 3 คน ก็จะดูแลด้านวิธีการรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบความถูกต้อง ทะเบียนนี้ครอบคลุมทั้ง 20 อำเภอ ของจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นเมืองใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นที่ราบสูงอยู่เหนือระดับน้ำทะเล 200 เมตร ครอบคลุมพื้นที่ 13,404 ตร.กม. อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร มาทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ 450 กม. ภูมิอากาศทั่วไปจะร้อนและแห้งแล้ง อุณหภูมิเฉลี่ย 28°C ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี ประมาณ 1188 มม. อาชีพส่วนใหญ่ของประชากรทำการเกษตรกรรม ปลูกข้าวและมันสำปะหลัง ขอบบริเวณโคกปลาติบ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญทางด้านสาธารณสุข 50 % ของประชากรพบพยาธิใบไม้ตับ ซึ่งสัมพันธ์กับการเพิ่มอุบัติการณ์ของมะเร็งในท่อน้ำดี โรงพยาบาลส่วนใหญ่ในขอนแก่นเป็นของกระทรวงสาธารณสุข มีการปรับปรุงแก้ไขระบบการส่งต่อผู้ป่วยเฉพาะในส่วนของโรงพยาบาลของรัฐบาลแล้ว แต่ก็ยังมีผู้ป่วยหลายคนที่ไม่อยู่ในระบบนี้ โดยไปรักษาที่โรงพยาบาลเอกชน อื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ในด้านการออกบัตรมรณัตถ์นั้น ในหมู่บ้านห่างไกลกันออกไป ผู้เขียนใบมรณัตถ์คือผู้ใหญ่บ้านแล้วส่งเข้ามาที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทะเบียนมะเร็งได้ทำการ Review + Verified ใบมรณัตถ์ทั้งหมดของโรคมะเร็งและโรคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แหล่งข้อมูล :

- โรงพยาบาลศรีนครินทร์ (โรงพยาบาลมหาวิทยาลัย 750 เตียง) จากทะเบียนผู้ป่วยนอก, ใน, ผ่าตัด, แผนกรังสี, พยาธิวิทยา
- โรงพยาบาลขอนแก่น (580 เตียง) จากทะเบียนผู้ป่วยนอก, ใน และแผนกรังสี
- โรงพยาบาลอื่น ๆ ในจังหวัดขอนแก่น จากทะเบียนผู้ป่วยนอก
- มรณบัตร ที่เกี่ยวข้องกับมะเร็งทั้งหมด

ข้อมูลเหล่านี้ จะถูกนำมาตรวจสอบกับข้อมูลจากแฟ้มข้อมูลมะเร็งก่อนจัดเก็บ คณะกรรมการได้จัดทำระบบการลงทะเบียน ทั้งวิธี Active และ passive และปรับปรุงข้อมูลให้เป็นสภาพปัจจุบัน ทุก ๆ สิ้นปี โดยส่งไปรษณียบัตรสอบถามผู้ป่วยโดยตรง หรือผู้ใหญ่บ้าน หากผู้ป่วยไม่ตอบ แบบฟอร์มที่กรอกเรียบร้อยแล้วจะถูกตรวจสอบก่อนบันทึกลง Databased-file ใน Microcomputer ชื่อ, อายุ, เพศ, ที่อยู่ และอวัยวะที่เป็นมะเร็ง ได้มีการตรวจสอบความซ้ำซ้อนทุกราย ในรายชื่อส่งกลับไปยังแหล่งข้อมูลทุกครั้ง แนวโน้มทุกชนิดของโรคมะเร็งที่สูงขึ้นทุกชนิดได้ถูกวิเคราะห์ และทำให้มีการเสนอให้ศึกษาความสัมพันธ์กับพยาธิใบไม้ตับ รวมทั้งหามาตรการควบคุมป้องกันที่เป็นไปได้ในพื้นที่เสี่ยง คณะกรรมการหน่วยมะเร็งได้วางแผนการประเมินความสามารถในการทายผลบวก (predictive value positive) ทางเครื่อง ultra sound และการตรวจทางคลินิก สำหรับวินิจฉัย Cholangiocarcinoma ส่วนการคัดกรอง (Screen) มะเร็งปากมดลูกก็มีการดำเนินการอยู่แล้ว โดยใช้แนวทางจากข้อมูล population-based

แหล่งที่มาของประชากร : เฉลี่ยของปี 1988-89

ข้อมูลประชากรแต่ละจังหวัด ในระหว่างปี 1973-85 ประมาณการจากการสำมะโนประชากร สำหรับข้อมูลปี 1988-89 ประมาณการเป็นรายภาค โดยตั้งสมมติฐานว่าประชากรในแต่ละจังหวัด มีแบบอย่างเหมือนกันในเรื่อง การเกิด ตาย และอพยพ

สรุปสาระสำคัญ :

อัตราป่วยด้วยโรคมะเร็ง ปี 1988-89 แยกตามเพศและกลุ่มอายุ จังหวัดขอนแก่นในเพศชาย พบอัตราป่วยด้วยโรคมะเร็งทั้งหมดเป็น 103.6/ประชากรแสนคน และพบมากที่สุดคือ มะเร็งตับมีอัตราป่วย 48.4/ประชากรแสนคน รองลงมา คือ มะเร็งที่ยังไม่ทราบตำแหน่งแน่ชัด (primary site uncertain) และมะเร็งหลอดลม, ปอด พบอัตราป่วย 13.3 และ 6.9/ประชากรแสนคนตามลำดับ สำหรับมะเร็งตับซึ่งพบมากที่สุดนั้น เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า มีเกือบทุกกลุ่มอายุ เริ่มสูงขึ้นเมื่ออายุ 45 ปี ขึ้นไป และสูงที่สุดในกลุ่มอายุ 70-74 ปี มีอัตราป่วย 482.5/ประชากรแสนคน ส่วนในเพศหญิงมีอัตราป่วยด้วยโรคมะเร็งทั้งหมด 102.2/ประชากรแสนคน ที่พบมากที่สุดคือ มะเร็งตับมีอัตราป่วย 22.9 / ประชากรแสนคน รองลงมาคือ มะเร็งปากมดลูก และมะเร็งที่ยังไม่ทราบแน่ชัด มีอัตราป่วย 16.7 และ 13.6/ประชากรแสนคน ตามลำดับ ส่วนมะเร็งตับที่พบมากที่สุดนั้น มีการกระจายตามกลุ่มอายุเป็นไปในทำนองเดียวกันกับเพศชาย และพบสูงที่สุดในกลุ่มอายุ 70-74 ปี เช่นกัน มีอัตราป่วย 224.4/ประชากรแสนคน

เอกสารอ้างอิง Estimate of population at province level of Thailand for the years 1986-91.

Department of Manpower Planning, สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.ประเทศไทย, 1986, 36

ถอดความโดย :นางศิริวรรณ พูลทวี นักวิชาการควบคุมโรค 5 กลุ่มงาน NCD

แพทย์หญิงไข่ม้วน สันติกาญจน์ หัวหน้ากลุ่มงาน NCD

จาก : " Cancer Incidence In Five Continents " , Volume VI (1992) pages 546-549.